

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătatate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiu, în 5 Aprilie.

Îndată după terminarea dezbaterii proiectului pentru scoale secundare în casa deputaților Ungariei, min. pres. Tisza a fost chemat la Viena *ad referendum*. Ar fi interesant a ști, dacă cumva a fost și proiectul cuprins în raportul ministerial.

În ziua, în care s'a terminat dezbaterii proiectului amintit, dl ministru president a răspuns la interelațiunea dep. Helfy în privința alianței germano-austro-italiane Dl. Tisza a zis:

„S'a vorbit în timpii din urmă de o alianță ofensivă și defensivă, a cărei țintă ar fi îndreptată contra Franței; se prinde chiar a se ști, că trei mari puteri din centrul Europei și-ar fi garantat mutual întregimea teritoriilor lor. Astfel de noutăți sînt în totdeauna desmintite, dacă avem răbdarea de a aștepta, și de astă dată desmintirea n'a întârziat chiar a se produce; și de altă parte ea a desmintit aceste șgomote false.

„Dar, fiindcă, cu toată aceea desmintire, o interelare mi-a fost adresată în această privință, mă cred dator a răspunde pe scurt că ministrul afacerilor străine al Italiei, în declarațiile sale în Camera deputaților, n'a vorbit despre o garanție a trei puteri din centrul Europei îndreptată contra Franței. Ar fi ceva nebunesc de ași închipui, că am fi voit să intrăm într-o alianță îndreptată contra Franței, această Franțe, cu care sîntem și voim a rămâne în relațiuni bune și amicale, (aplause vii).

„Contele Kalnoky a zis, în sinul delegațiilor de pe timpul sesiunilor lor de toamnă, tocmai același lucru, ca și d. Mancini. Amândoi au constatat că Italia s'a asociat la politica străină conservatoare a două mari state din centrul Europei, cari voesc a menține pacea, ori cum s'ar pute, și a o garanta contra ori cărui pericol de a fi sdruncinată.” (Aplause).

D. Tisza își termină discursul zicînd:

„Credem că Europa poate vedea în această unire a Italiei cu Austria și Germania, o respectabilă garanție pentru menținerea păcii, căci sîntem de opinie că înțelegerea amicală și intimă a trei puteri europene avînd de scop de a menține pacea, și moi cu seamă, dacă această înțelegere nu e îndreptată contra nimănui, nu poate decât să asigure pe toată lumea. N'ar pute să nelinișcească decât pe o putere, care ar fi decisă a turbura pacea Europei, dar o asemenea putere nu există în timpul de față”, (aplause vii).

Casa a aprobat răspunsul ministrului.

„*Politische Correspondenz*” însă pe toți reprezentanții curților europene le încoronarea țarului rusesc între cari România n'are nici unul. „Telegraful” spune într-o corespondență, că românii din Basarabia atât sînt de chinuți, încât sînt siliți să emigreze în Caucas, ceea ce guvernului rusesc, se vede, a-i veni la socoteală.

FOIȚA.

Cristian Waldo

sau

CAILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus de E. B.)

(Urmare 22).

— Ulf, pentru Ulfilas, E foarte bine zis. Aici se prescurtează toate numele, făcîndu-le monosilabe, precum se vede din temere, ca să nu înghețe, chemînd oamenii jumătatea cuvîntului în aer. Dacă am a mulțami cina de eri Dtale, trebuie să conchid, că Ulf m'ar fi lăsat să mor de foame, he, he, în odaia aceasta, unde s'a mai întemplat o astfel de istorie...

Ca să facă odaia aceasta să-și merite reputația, a voit hoțomanul acela, să mă predea aceluiași supliciu?

— Adevărat este, că baronesa Hilda a murit aici de foame, dle Goefle?

— Așa, ai auzit vorbind despre aceasta? Este o poveste, har domnului. Dar noi să ne gândim la dejun. Să chem pe cineva.

— Nu, domnule Goefle; Ulf va veni negreșit.

Proiectul pentru scoalele medii în parlamentul Ungariei.

Ziua a opta a dezbaterii.

(Urmare.)

(Adolf Zay continuînd.) Onorată casă! În cele de până acuma m'am silit a caracteriza starea scolară, confesională și națională de astăzi, pe care vrea să o reguleze proiectul, ce ne stă înainte. Să vedem înțeles-a domnul ministru situațiunea și greutățile atinse mai sus?

Reflectat-a oare proiectul la dezvoltarea organică a scoalelor medii și stă el oare la înălțimea științei de astăzi? În motivarea acestui proiect domnul ministru au zis unele lucruri, cari cel puțin merită recunoștința că ne a spus, că, și-a dat silița să lase intactă ori-ce afacere nedecisă și n'a primit în proiect nici o afacere de natură pur pedagogico-didactică, ca să provoace rezistența scoalelor medii și să le împedecă în libera lor dezvoltare. Cum stăm însă astăzi cu aceasta?

În privința aceasta comisia scolară stă pe partea domnului ministru, căci zice: „Nici ministru, nici comisia n'a voit să prejudece vre-o chestiune pendentă, ceea ce s'a accentuat și în §§. de încheiere din proiect.”

Dacă privim la acești §§. vedem că în ei sînt salvate numai scoalele catolice, și aceasta caracterizează din destul pre aceasta comisie scolară, ignorează toate afacerile pendente ale învățămîntului, din contră interesele ordinilor catolice și preste tot ale scoalelor catolice sînt dechiarate de unicele chestiuni speciale controversate la facerea legilor pentru regularizarea învățămîntului în Ungaria, favorisîndu-le în mod ne mai pomenit în istoria legislațiunei Ungariei. Să-mi fie permis de a nu urma calea comisiei scolare, ci îngrijat să vă fac atenți că la regularizarea învățămîntului în Ungaria mai sînt și alte afaceri pierdute și nu numai scoalele călugărilor catolici. Delăturat-a oare domnul ministru greutățile pedagogice, și făcut-a dispozițiile, ca învățămîntul să stea la nivelul culturii moderne?

D. ministru și cu dînsul comisiunea pentru instrucțiune s'au declarat în proiectul de lege prezent pe față contra scoalei medii neîmpărțite și pentru împărțirea ei în cele două forme singuratică: în gimnasiu și școală reală. Nu le-ași face imputare, dacă pe lângă formele acestea normale s'ar admite și formele gimnasiului real, amintite de mine mai sus. Proiectul conține una dintre cele mai neiertate greșeli admitînd în mod categoric sau numai gimnasiu sau numai scoale reale. Pentru împregiurările

și dacă poftesci ceva, îți aduc eu. Nu este nimic mai bine decât ași alege însuși mâncările; dară șunca aceasta de urs sau de porc sălbatic, limba aceasta afumată și friptura aceasta, ce abia le-ai atins aseară, nu-ți sînt după plac astăzi dimineața?

— Ba da, da, este mai mult decât o să măcăm amîndoi.

Așa dară, fiind masa gata, să dejunăm, he?

— Așa; dară dă-mi voe a cănta un unghiu, ca să-mi fac toaleta, adecă să mă desbrac, căci iată-mă încă...

— În hainele mele? Văd bine! Rămăi, cum ești; numai lapdă blana și iea surtucul, căci altfel înădușesci mîncînd.

Cristiano umplu soba de cărbuni, apoi după ce își spălase cu mare grige și decență mîinile și fața, într'un unghiu al salei, el reveni și tăia mîncările reci cu un fel de măiestrie.

— Ciudat lucru, i zise dl Goefle, Dta ai toate manierele, care fac în Franța, precum cred, un gentilom perfect, și totuși ai o scurteică...

— Care arată accidentul, dară nu miseria, răspunse cu linisce aventurierul. Este o săptămână, eu am fost foarte frumos îmbrăcat, de m'ași fi putut presenta la bal.

— Se poate, răspunse dl Goefle punîndu-se la masă și începînd a mîncă cu ticnă, se și poate că

noastre ar fi foarte avantajoasă forma gimnasiului real, în care cele 4 clase inferioare ale scoalei reale și ale gimnasiului sînt încă nedespărțite. Declarațiunea părinților referitoare la viitoarea carieră a copiilor lor se recere în cazul acesta numai la intrarea acestor-a în clasele superioare, căci numai într'acestea se desparte institutul în gimnasiu superior și în școală reală superioară. Întrebarea încă controversă s'a deslegat prin urmare în proiectul de față într'un mod greșit și foarte stricacios dezvoltării ulterioare. Dar se vede, că nici autorii acestui proiect n'au fost cu sine în chiar în privința întrebării acestei-a, căci ei, ca și când s'ar fi temut de consecențele hotărîrii lor, o deneagă pe aceasta pas de pas.

Trebuie să mărturisesc de altcum sincer, că eu n'am observat nici când consecența la d. ministru de instrucțiune, nu o pot deci aștepta nici în cazul de față. Ași fi așteptat însă ca voința suverană, carea a predomnit cu putere suverană în comisiunea pentru instrucțiune în toate hotărîrile ei, în considerarea pretensivei conștiinței și a scrupuloasei energii a conducătorului său (Barosz) să fi avut curajul a rămâne consecența, ași cunoască intențiunile și a ști trage consecențele logice din ele. Proiectul însă, ce face? El separează gimnasiul total de școala reală, și nu admite nici o formă mijlocie, vine apoi la urma celor două cursuri și deneagă deosebirea categorică, admitînd pe școlarul din reale fără de a cunoască limba latină la cursul matematic și la cel din științele naturale dela Universitate, după ce a făcut examen supletor din limba latină. Realistul, care a făcut examen supletor din limba latină și elină e admis la facultatea juridică și la cea de medicină și e egal gimnasiului absolvit. Esamenule supletore n'au nici un preț pedagogic și științific; în privința aceasta să nu ne facem iluzii, căci dacă se examinează cu scrupulositate conștiințioasă, nu reese nici unul, dacă se examinează în mod las își perde examenul *eo ipso* tot prețul.

Apoi aici nu se tractează despre suplinirea unor cunoștințe limbistice din latină și elină, ci despre o anumită gimnastică de spirit, ce ar fi a se da realistului. Aceasta o suplinese numai ocuparea specială cu limbile clasice în decurs de mai mulți ani, efeptuită sub o conducere pedagogică și cu tact. Realistul, care n'a învățat nici barrem limba latină, nu și va pute nici decum însuși gimnastica aceasta prin aceea, că se ocupă o jumătate de an sau nu cu limba latină și cu cea elină. Mi ar plăce să văd, cum se înfățișează studentul de științele naturale, bună-oară botanicul sau zoolo-

'mi vei' spune o istorie, în care escelează aventurierii în călătorie. Tot una, numai să fie petrecătoare.

— Bine, zise Cristiano, surîdînd, în ce limbă poftesci să-ți istorisesc?

— Ei, în cea svedică, fiindcă și este limba maternă! Dta ești Sved, și chiar Dalecarlian, o văd din față.

— Eu nu sînt Sved, mai curînd sînt Islandez.

— Cum așa?... Dta nu știi ce ești?

— Nici decât, însă, fiind limba latină o limbă universală, dacă voesci...

Și Cristiano începînd a vorbi latinesce, elegant și corect, cu cea mai mare ușurătate.

— Bre! foarte bine! zise avocatul, ascultînd cu atenție binevoitoare, dară pronunțarea-ți Dtale italiană nu-mi permite a te pricepe chiar bine.

— Voesci dară să-ți vorbesc grecesce sau nemțesce, replică Cristiano, începînd a vorbi limba moartă chiar așa de ușor și corect, ca și cea vie, adăugînd acestor mustre de știință citații ce probau că el este om instruit în literaturile vechi și moderne.

— Bravo! esclamă doctorul, Dta ești băiat foarte instruit, precum văd. Și franțuzește știi?

— Și franțuzește și englezește, răspunse Cristiano: eu am învățat toate limbile acestea, fiindcă am gust deosebit pentru studiul limbilor. (Va urma).

gul, care venind dela scoala reală, nu scie nici un cuvânt legănat din limba latină. Membrii din comisiune imi vor obiecta, că ei s'au ținut la elaborarea proiectului de față de legea despre „gimnasil, scoale reale și seminare“ din regatul Saxoniei. E adevărat, că tot ce e bun în proiectul de față, e cules din legea saxonă numită și din dispozițiunile prusiene de instrucțiune. Autorii proiectului au perdut însă din vedere chiar și reserva, ce o observă copistul spre a nu copia monstruosități. Înțelepții din ministeriul de instrucțiune și cei din comisiunea pentru instrucțiune și-au uitat, se vede, că în Prusia și în Saxonia există între gimnasiul superior și între scoala reală superioară scoala reală „de prima ordine“ (gimnasiul real), în care se propune limba latină în 9 ani succesivi și că acolo numai abiturienții a acestei scoale reale se admit la cursul matematic și la cel pentru științele naturale. Pedagogului german nu i-ar fi plesnit nici când prin minte, să admită la vre-o facultate dela Universitate pe un realist, care fiindcă n'a învățat limba latină, a făcut examen suplinitor din studiul acesta.

Ministrul nostru de instrucțiune în înțelepciunea sa și-a uitat de premisa aceasta a admiterei. Proiectul mai conține și altă inconsecvență. În contradicere cu categoriile pretinse cu gimnasiul și scoala reală propune proiectul un institut neimpărțit al profesorilor dela scoalele medii, ca și când la noi ar exista scoala medie neimpărțită sau cel puțin gimnasiul real. Proiectul nu vorbește despre profesori gimnasiali sau profesori pentru scoalele reale, ci numai simplu despre profesori pentru scoalele medii și astfel nu face nici o deosebire, dacă cutare candidat a absolvat gimnasiul sau scoala reală, universitatea sau politechnicul. La noi s'ar pute deci întâmpla monstruositatea, ca un realist, care n'a învățat nici când limba latină, absolvând politechnicul și procurându-și în fuga mare atâtea cunoștințe din limba latină, încât să fie în stare a pricepe un text mai ușor latin, să devină profesor gimnasial ordinar.

Comisiunea pentru instrucțiune în înțelepciunea sa cea mare și-a uitat, că un profesor, care n'a vădit nici când gimnasiul, nu poate fi chemat a fi membrul colegei profesoral la gimnasiu și a statorî dimpreună cu ceilalți colegi în conferințele profesorale direcțiunea științifică a întregului institut, precum și conlucrarea armonică a deosebitelor puteri didactice. Atrag atențiunea domnilor din comisiune asupra împregiurării, că modelul, de care s'au folosit la copiere fără a-l copia cu priceperea recurtă, nu admite la profesura dela scoalele medii, astfel nici dela scoalele reale pe nimenea, fără a fi absolvat universitatea. După părerea modelului, de care s'au folosit domni din comisiune, politechnicul nu e acomodat pentru pregătirea de profesori. Acolo se admit la universitate numai aceia, cari au absolvat gimnasiul superior sau scoala reală de prima ordine cu un curs din limba latină de 9 ani. E destul, de clar, că acolo se pretinde pregătirea umanoară, se pretinde basa clasică. Proiectul de față ignorează cu totul basa clasică, și aceasta se întâmplă chiar sub egida unui ministru de instrucțiune, care a trecut până acum în Ungaria de un prototip al culturii clasice. Dar mai mult! D. ministru nu vrea să prejudețeze nici o întrebare pedagogică încă nedeslegată, în deosebi nici o întrebare organizatorică, ca toate acestea se decide de altă parte în mod categoric pentru cursul de 8 ani atât la gimnasiul, cât și la scoala reală și nu încuviințează nici înființarea cursului al 9-lea, precum îl au gimnasiile superioare germane în mod obligator, și nici reducerea cursurilor din scoala reală la 7, precum se află în Austria. Apoi pentruce a mai conchiescat d. ministru în toamna anului 1881 cunoscuta enquetă pentru scoalele reale, dacă îi ignorează părerea? Nu s'au declarat atunci în mod hotărît toți directorii prezenți dela scoalele reale, domni: Say, Nely și Felsmann, că scoala reală e în stare a deslega în decurs de 7 ani chiemarea, ce i se prescrie în proiectul de față? D. ministru ar fi trebuit să lase scoalele autonome posibilitatea de a se abate într-o parte sau într'alta, după ce a statorit pentru ambele institute ca „normal“ cursul de 8 ani.

D. ministru mai creează și un alt prejudeț nenorocos prin statorirea obiectelor de învățământ obligate. Nici un institut fie chiar autonom, nu poate adauge un alt obiect ca obligat, afară de cele statorite, apoi în privința obiectelor deosebite nu se permite cea mai mică latitudine. Se cere, ca limba elină să fie obiect obligat la fie-care gimnasiu, ceea ce e și de dorit, n'ar trebui să se octroieze însă fie-cărui gimnasiu dându-se loc dezvoltării libere, trebuințelor locale și considerărilor pedagogice ale acelor-a, cari n'ar voi să introducă numita limbă în scoala lor. Eu ași cere, ca să se propună la gimnasil pe lângă limba latină încă și cea elină, sau cea franceză în mod sistematic. Asemenea sunt nemulțămii cu dispozițiunile luate de dl. ministru în pri-

vința limbei latine la scoalele reale. Nu voiu să fiu indiscret. Nu voiu să desfășur Odysea plină de pățanii a dlui ministru de instrucțiune referitoare la cestiunea scoalelor reale preste tot și la limba latină în scoalele acestea, în deosebi, Odysea, la care pe dl. ministru de sigur nu l'a dus Pallas Athene.

L'ași întreba numai pe d. ministru: pentru ce a ignorat și în întrebarea aceasta părerea specialiștilor din enquetă, ce o conchemase? Nuși mai aduce aminte că esperții cei mai normativi: rectorul polytechnicului, Coloman Szily, directorul institutului de pregătire pentru profesorii dela scoalele medii din țeară, Stozek și directorul suprem distictual de scoale Lutter au pretins cu tot deadinsul introducerea limbei latine în scoalele reale? De ce n'a admis d. ministru, dacă n'a voit să sistematizeze limba latină ca obligator în lege cel puțin posibilitatea de a se introduce ca obiect obligat acolo, unde o cere convingerea corpului didactic respective autoritatea autonomă scolară și trebuința culturală a populațiunii? Necorespunđătoare mi se pare dispozițiunea aceea a domnului ministru, ca filosofia să se propună la gimnasil și în scoalele reale ca obiect de sine stătător. Aflu cu cale, ca cunoștințele generale din psihologie și logică să se propună deja în scoalele medii, ca părți constitutive ale culturii generale, ași lăsa însă la buna chipzuală a corpului didactic respective a autorității scolare autonome a planului de învățământ, că să se propună acelea independent sau în legătură cu un obiect obligat omogen. Aflu că e necorectă pretensiunea, ca candidații de profesor să se facă fără excepțiune un curs de 4 ani la universitate. Ar fi, după părerea mea, mai cu scop, ca să dureze cursul din scoalele medii 9 ani, ear studiul universitaru 3 ani.

În Ungaria cu deosebire se cere, ca tinerimea să se împărțesească de disciplina din scoală și de acasă cât de mult, ear de libertatea academică numai după ce a devenit matură și deamă de ea. Tocmai experiențele mai proaspete ne au arătat cât de bine ar fi fost, dacă tinerimea ungară s'ar fi împărțit timp mai îndelungat de disciplina din scoală și de educațiunea casnică într'un grad mai intensiv. D. ministru a părăsit în punctul acesta modelul său: legea sacsoană și dispozițiunile prusiane și au făcut lucrul rău. Ministrul statorisce puncte de vedere și obiecte de examinare diferite de cele din alte țări și pretinde pe lângă examenul de calificățiune din grupa specială a candidatului, încă și alte multe lucruri generale! Urmarea va fi că studentul conștient, voind a corespunde serios și din fundament pretensiunilor acestora, va căde jertfă poverei ce i se impune, ear masa candidaților va fi condusă spre superficialitate și ușurință ne mai pomenită. Împrejurarea aceasta imi reamintesc sistemul de examinare dela academiile militare, la cari examenul de dimitere se depune din minimul 33 obiecte separate: complecsul singuraticelor obiecte e eshauriat într'un libel de circa 6—10 pagini prescriș într'un mod oficial. D. ministru vrea să crească poliistorici pe contul și în dauna culturii speciale și a temeiniciei; rezultatul va fi: *Ex omnibus aliquid, ex toto nihil*. Maniera, de a sili pe cineva la superficialitate, nu se poate rectifica, cu atât mai puțin e admisibilă aceasta față cu fiitorul pedagog, față cu acesta o atare manieră e chiar păcat. D. ministru trebuia să se țină în punctul acesta de exemplul examenului de calificățiune din Prusia, care se mulțamesce cu modestul cuant de cunoștințe generale, care corespunde examenului de maturitate, așa încât acei candidați, cari au prestat la timpul său examenul de maturitate în mod escelent, sunt eliberați dela depunerea examenului fundamental.

Dacă s'ar fi mulțămit încai d. ministru a statorî dispozițiunile acestea de o valoare atât de problematică numai ca norme generale și ar fi dat voie institutelor singuraticice să le aplice amăsurat trebuințelor concrete și referințelor locale, răul, cel puțin, ar fi mai mic.

D. ministru octroiază înțelepciunea sa de instrucțiune tuturor institutelor din țeară. Fiecare institut trebuie să observe deosebirea în gimnasiu și scoală reală; nici unui-a nu-i e permis a avè un curs mai mare sau doar chiar mai mic de 8 ani, și a declara de obligat un obiect necuprins în șema ministerială. Fie-care trebuie să observe macsimul oarelor pentru profesori și scolari, fie care trebuie să observe strict regulamentul referitoriu la examenul de maturitate, pe care îl va pregăti și publica ministrul pe cale ordinară. Astfel se crează o șablonă pentru învățământul întreg, care va trebui uniform observat peste tot locul. Ce se va întâmpla cu libertatea de învățământ și cu dezvoltarea științifică a deosebitelor institute, pe ministrul nu-l doare capul.

Dacă domnul ministru de culte voescă să intrunească în mâna sa toate momentele din instrucțiunea țerei noastre, întrebăm: cum stă lucrul în scoa-

lele, cari stau sub binecuvântata Ingrigire a statului? Arătat'a domnul ministru în scoalele conduse de Domnia Sa, că poate face ceva, ca cel puțin în ideal să aibă dreptul de a pretinde să fie pentru toate normativ? La răspunsul acestei întrebări nu mă voiu folosi de norme întrebunțate de antevorbitorul meu Br. Pronay — numărul esamenelor de maturitate — căci acestea sunt foarte relative; după cum ia cineva serios sau în glumă esamenele de maturitate. Voiu lua o normă mai fiesă numărul profesorilor cualificați aplicați la scoalele de stat și la aceasta mă face să reflectez observările respectuoase făcute de cătră motivarea proiectului și domnul raportor. Dacă privim raportul ministerial din toamna trecută privitor la starea învățământului și la clasificarea profesorilor, aflăm date, cari compromit foarte administrarea învățământului. Să privim de esemplu gimnasiul din Tirnavia (Ungaria de nord). În acest gimnasiu la 1880 dintre 12 profesori nici unul nu era cualificat, și cu toate acestea toți 12 erau profesori ordinari. Gimnasiul interior din Lena n'are nici un profesor cualificat, are însă 6 profesori necualificați ordinari. În gimnasiul din Rosenberg — pe care domnul ministru l numesc superior, eu însă i-aș dice gimnasiu cu 4 clase, — nu este nici un profesor cualificat. În gimnasiul catolic cu 8 clase de stat din Rosenau erau numai 4. profesori cualificați, acuma din bunăvoința domnului ministru sunt numai 3. În gimnasiul de stat inf. din Bartfeld nu este nici un profesor censurat. În gimnasiul superior din Lugoș, care încă stă sub responsabilitatea statului până acum erau 2 profesori cualificați și astăzi grație conștiințioșității domnului ministru mai este unul. Ași pute continua cu asemenea date ministeriale autentice în mod grațios până *ad infinitum*. Aceste date alcătuesc o iconă clară, ași pute dice scandaloasă despre progresul învățământului în scoalele de sub administrația ministrului de culte. Ar fi făcut foarte bine domnul ministru să nu se scandalizeze de aschia din ochii scoalelor confesionale, ci să scoată mai bine bârna din ochii scoalelor de stat. (Așa este! adevărat! în giurul oratorului.) Să mi creadă că dacă vrea să-și facă folositoare ambiția ministerială, aici are mult de făcut, căci terenul este foarte vast.

Să încerce domnul ministru ași face datorința și ași satisfacă ambiția față cu scoalele cari stau astăzi sub conducerea și responsabilitatea Domniei sale, să încerce a face un plan clar pentru aceste scoale, plan, care să nu fie mâne schimbat din nou, ci să se experimenteze cu anii având indulgență; și dacă cu vremea a ridicat scoalele de stat la înălțimea chiemării lor, să vină și să pretindă ca toate institutele din patrie să fie încredințate vederilor sale pedagogice, conștiințioșității sale, până atuncia măture fie-care înaintea ușei sale.

Dacă așa dară starea actuală a scoalelor de stat nu dau ministrului îndreptățirea morală de a pretinde și conducerea celorlalte institute: și dacă — după cum am arătat — proiectul de față nu stă la nivelul științei pedagogice, cum a putut fi dl ministru fără de atâta considerație față cu scoalele confesionale? Am spus, că față de dreptul de stat bisericesc actual autonomia bisericească nuși mai poate susține estensiunea de până acuma, am đis că ea trebuie mărginită, și că trebuie să o facem aceasta. Voiu arăta acum și calea legală, pe care să se facă aceste schimbări,

Dacă dl ministru ar fi comunicat proiectul autorităților bisericesci, și le-ar fi asigurat despre respectarea autonomiei lor provocându-le, ca cu privire la scoale să facă concesiunile neapărat trebuincioase statului, fie sigur că ar fi aflat calea cea dreaptă. Vă asigurerez că biserica, la care aparțin eu, dacă s'ar fi adresat ministrul cătră dânsa, i-ar fi garantat autonomia, și ar fi cerut ce este a statului, cu plăcere ar fi făcut concesiuni, că ea a recunoscut și până acum inspecțiunea statului și s'a silit a înainta cultura în țeară. Și ce concesiuni poate face această biserică, fără ași periclita existența sa? Mi voiu comunica vederile mele în această privință. (Să auzim! să auzim.)

Eu așa cred, că cel mai nimerit punct de mănecare este autonomia protestanților din Ungaria cu cele două principii de *coordinatio literariae institutionis*, sub suprainspecțiunea statului. Sunt gata, a primi, ca statul să hotărască obiectele de învățământ, ca să ficeze odată nivelul instrucției în scoalele medii. Și sunt gata să primesc și aceea, ca statul să statoriscească în ce măsură să fie profesorii cualificați. În ambe casurile conced controla statului, pretind însă ca controla să rămână controlă, să nu se prefacă în amestec, sau chiar decideră volnică în cele interne ale confesiunilor. Atâta se poate concede, după părerea mea, fără de a se periclita autonomia bisericeii și cu atâta se poate îndestuli și statul, căci ele sunt de ajuns, ca el să-și împlinescă datorințele și drepturile, ce-i le pretinde învățământul în vremea de ađi. Accentuez însă, că

aceste concesiuni nu le pot face singuraticii, ci numai organele bisericilor constituționale respective. Durere! Dl ministru nu s'a adresat la acestea, a ocolit calea, pe care putea ajunge la vre-o înțelegere pacinică cu cei îndreptății și fără a asculta concesiunile a luat de *nobis sine nobis* drepturile, pe cari le crede trebuincioase statului.

În fața unei atari procederi, mă ved eu și se vede fie care părtinitor al autonomiei profesionale necesitat a se pune pe baza continuității de drept și a protesta contra înriurii unilaterale fără privire la dimensiunea ei materială, ca contra unei vătămări formale de drept. La aceasta ne îndreptățește principiul necontestat al protestantismului ungar și al legitimității: nu trebuie conces, ca să ni se răpească cu volnicie de *nobis sine nobis* nici cea mai mică părticică. Căci dacă se scoate o singură zală din lanț, lanțul întreg e nimic, și acela care se încumete ași a ne răpi o parte neesențială din autonomie, ne va răpi mâne părțile cele mai esențiale, ear poimâne întreaga autonomie fără a ne lăsa vre-un rest din ea. Asupra acestei impregiuări atrag atențiunea amicului meu Albert Kovacs, care își uită în focul desbaterii a face deosebire între vătămarea de drept formală și materială. Nu voiu să comit indiscrețiune față cu dânsul, nu voiu să amintesc aici modul, cum a cugetat dânsul mai eri alaltăeri numai despre întrebarea aceasta, ci despre întreg proiectul de lege, nu voiu să-i aduc aminte nici de propunerea de conclus, pe care o a'n formulat noi amândoi înainte de aceasta abia cu un an spre a motiva votul majorității din comisiunea de instrucțiune, în dreptat contra acestuiași proiect de lege, care de altcum era cu mult mai domol ca cel de față. Admit, că dânsul ar fi convins ași că dispozițiunile din proiectul de față nu vatemă autonomia scolară confesională în mod esențial și că în el n'ar fi vorba de o vătămăre materială de drept. Îmi permit însă al întreba, că oare împedeca-va dânsul pe ministeriu, ca după ce ne răpesc ași în mod volnic părți esențiale din autonomie și ne nimicesc continuitatea de drept, să nu ne răpească cu ocașiune binevenită și astfel de drepturi, pe care însuși va trebui să le țină de esențiale și vitale?! Mai bine mi-ar fi plăcut, și aceasta în interesul amicului meu, ca acesta să se fi declarat în modul următor: în esenție nu vęd alterată autonomia scolară confesională prin proiectul de față, căci nu-i detrage vre-un drept esențial; fiind însă că țermurirea aceasta se face fără aprobarea celor îndreptății în mod volnic, eu vęd în procedura aceasta o vătămăre formală de drept contra căreia trebuie să protestez și din care cauză nu pot primi în general proiectul de față. Declarațiunea aceasta o am așteptat în deosebi dela dânsul carele în calitate de profesor de drept canonic protestant și-a câștigat înaintea confesionalilor lui cu drept cuvânt autoritate mare și care și-a dat votul său cu expresă alusiune la impregiuarea aceasta. Dânsul e de vină, că protestanții unguri seduși (să-mi erte expresiunea aceasta grosolană) de el nu și apără autonomia contra înriuririlor volnice și perd cu integritatea dreptului și dreptul însuși.

Onorată casă! După-ce dl ministru, urmând odată trăsăturii caracteristice și despotice a timpului nostru, s'a decis a nimici continuitatea de drept și a face înriurire în mod volnic și revoluționar în autonomia confesională, s'a mulțămît el oare cu aceea ce e neapărat de lipsă pentru stat? Și-a însușit el oare numai astfel de drepturi, la cari poate renunța confesiunea fără a se nimici? Admitem că espropriatiunea de față s'ar putē privi de o datorință față cu existența statului și de exercitare a unui drept necesar, o a exercitat el oare „cum moderamine inculpatae tutelae“?! Durere, nu, statul a mers cu mult prea departe. Nu voiu să cercetez toate plângerile vătămărilor bagatele și înriuririle pe cari le propune proiectul și cari toate poartă timbrul și-canelor și al birocratismului, din a căror fructe va avē să guste în prima linie ministeriu însuși perdēnd din vedere între atâtea lapalii interesele principale ale învățământului — dacă se poate să perdi ce n'ai avut nici când. Cu atât mai vęrtos îmi țin însă de datorință a vorbi despre înriuririle esențiale. E esențial aceea ce și rezervă ministrul față cu esamenul de maturitate. Conced bucurios din parte-mi, ca statul să statorească ținta învățământului și să supravegheze ajungerea țintei acestei-a. Dar oare e aceea „supraveghiere“, mai e aceea exercitarea „supremei inspecțiuni“, ce pretinde proiectul pentru comisariul ministerial la esamenul de maturitate?! Ministrul președinte care se plânge că confesiunile vor a isgoni(?) statul din institutele lor, și D. de Berzeviczy, care și în privința aceasta și-a cântat cunoscutul cântec despre statul omnipotent, își dau aerul, ca și când în adevăr ar fi vorba numai de dreptul de suprainspecțiune. D. Ber-

zeviczy susține deadreptul, că în „statul modern“ nu e nici o funcțiune fără responsabilitate și care n'ar fi supusă controlului, cum ar putē fi deci supărăcios pentru confesiuni și derogător pentru profesori dreptul de supraveghiere al statului. Adevărat! Dar oare e numai drept de supraveghiere, dreptul ce se dă comisariului la esamenul de maturitate? Ce este oare *ultima ratio* al „veto“ lui comisariului? Nu altceva decât dreptul, de a scoate din țeară astfel de institute în care nu se propagă „patriotismul“ oficial, maghiarisarea. Motivele pedagogice nu sânt normative pentru „veto“. Institutele „corect“ patriotice n'au a se teme de el. Eată consecuențele proiectului!

Este o și mai mare vătămăre și drept pentru confesiuni, dacă proiectul le despoaie de cel mai prețios drept al lor, drept de care n'am abusat nici odată dreptul de a și cualifica însele profesorii. Toate proiectele de până acum au respectat acest drept, chiar și proiectul ministerial din care a răsărit în mod atât de minunat proiectul actual respectează acest drept. Ba ce e mai mult, în motivarea proiectului ministerial se țiece espres: „nu se poate lua dela confesiuni dreptul de a și cresce și censura profesorii aplicați în scoalele susținute din mijloace proprii.“ „Acest drept l-au exercitat ele factic și până acum.“ Aceste sânt cuvintele domnului ministru! și el totuși fără de a și motiva apostasia primesce motivarea comisiei scolare, care aceste drepturi nedisputavere a le confesiunilor le socotesce între cei morți. Să lăsăm înse pe domnul ministru de culte la o parte, căci el n'a participat la conceperea proiectului, să vedem cum stăm cu domnul ministru president, căci el este acela fără scirea căruia nu cade nici o țigla de pe coperiș. Pare că acuma mi stă înaintea ochilor seara de acum 2 ani, când a venit domnul ministru president în comisiia scolară și a țiec: capitalul proiectului scoalelor medie privitoriu la cualificarea profesorilor încă nu este pus la ordinea țilei, nu este aici nici ministrul acestui ressont, cu toate acestea inima sa protestantă nu-l lasă să nu și spună vederile cu privire la la acest capitol. Eu rischez mult. Poate că învățării membrii din comisiune 'mi vor țiece ruginit, totuși sânt dator consciinței mele să declar că e de lipsă să rămână *cualificarea și esaminarea* profesorilor în mâinile confesiunilor, și eu aflu că sânt două feluri de cualificări de lipsă: una care cu privire la cursul învățământului și la esaminare de reciprocitate, ca ei se poată fi aplicați și în institutele de stat, cualificarea pur confesională, care va fi numai pentru institutele confesionale aici însă va avea pntere de drept absolut, pe care o va statori confesiunea și guvernul va avea să o ia simplu la cunoscință. Acesta era ministrul president în primăvara anului 1881; și astăzi? Despre cualificarea profesorilor ce e drept n'a țiec până acum încă nimica în special, a recomandat însă proiectul în general cu multă pasiune, și nu se pate închipui că est în proiect vre-un punct cardinal, la care să nu și fi dat dânsul consensul. De unde că și a schimbat „*intima consciință*“ de odinioară? sau doară ear stăm la „*un principiu animat de auiu*“?

(Va urma.)

Varietăți.

* (Postal) Cu datul de 14 Aprile n. s'a deschis concurs pentru stațiunea postală din Comăna inferioară, comitatul Făgărașului, pe lângă contract și 100 fl bani numerați cautiune, cu 120 fl. salar, 410 fl. pausal de cancelarie, 640 pausal de transport. Petițiunile au a se înainta la direcțiunea postelor în Sibiu în termin de trei săptămâni.

* (Alegerea deputațiilor la universitatea națională săsească.) Dl comite suprem al comitatului Sibiului în calitate sa de comite săsece a dispus terminul alegerilor în toate cercurile electorale, 20 la numer, pe 5 Maiu cãlendarul nou. Atragem atențiunea alegătorilor din ținutul fundului reg. ca să nu scape din vedere terminul de mai sus și să nu întârție a usa de dreptul ce le compete.

(Michail Fusz), vicariul superintendițial al bisericei luterane din Transilvania și pastor în Șuramăre, cunoscut și între români încă de când a fost profesor și corector la gimnasiul ev. lut. din Sibiu, a murit alaltăeri. Moartea acestui bărbat activ și simpaticeste o pierdere preste tot, o pierdere simțită însă pentru conaționalii defunctului.

* În 8 Aprile a. c. a avut loc adunarea generală a bancei gen. de asigurațiune mutuală „Transilvania. Din raportul de gestiune aflăm că rezultatele operațiunilor p. 1882 au fost mulțămitoare. În ramul tocului capitalul asigurat a fost. 10,437,062 fl,

și venitul premiilor 65,818 fl. 15 cr. Daune s'au regulat 127 și institutul a avut să plătească în contul propriu 14,836 fl. 90 cr.

În ramul asigurațiunii pe viață starea asigurărilor au fost de 3,677 polițe cu un capital de 2,374,264, fl. 84 cr. earăși premii s'au încasat 76,879 fl. 40 cr. Reserva de premii s'a urcat la 155,705 fl. 80 cr. Pentru casuri de moarte, zestre etc. se plătiră 35,032 fl. 64 cr.

Adunarea a dat Direcțiunii absolutului și decisē că escedentul, care mai rămâne după detragerea intereselor pentru fondul de întemeiere de 6,858 fl. în sumă de 1,410 fl. 17 cr. să se pună la rezervă.

Membrii direcțiunii, care eșiră după rëndul introdus și a. dnii W. Bruchner I. Hannia și G. Kapp fură realeși, asemenea consiliul de supravegheare, care e compus din dnii Dr. I. Nemes, Ios. Schuster și G. Mike.

În fine se scortiră 10 obligațiuni a le fondului de întemeiere, destinate spre replătire în August a. c. și a. Nr. 41, 114, 343, 393, 466, 779, 867, 1260, 1719, 1772.

* (Necrolog.) Marți seara în 29 Martie (10 Aprilie) a. c. după un morb (lungoare) lung și după împărțășirea cu ss. taine a repausat în domnul bunul și zelosul preot Ioan Cupșa, paroch gr. or. în Costeni (protopresbiteratul Solnocului) în anul 28 al etății, 5 al păstoriei și 4 al vęduviei sale. Perderea lui adēnc simțită o deplâng: maica sa Nastasie Cupșa, preoteasă vęduvă; soacra sa Elena Ciocag, preoteasă vęduvă; fratele său și sora sa Pavel și Raveca, ambii minoreni; protopresbiterul gr. or. Samuil Cupșa și soția acestuia Paraschiva, ca unchi ierodiaconul gr. or. Teodor Herman și soția acestuia Raveca, apoi Victor, Florica, Ioan și Augustin Cupșa ca nepoți; administratorul protopresbiterat gr. or. Ioan Șovrea, candidatul la preoție Teodor Șovrea presbiterii Ioan Șovrea și Gavriil Ștef, ca cumnați; presbiterii Ioan Herman și Ioan Perhaiță, ca veri și mulți alți, consăngeni afini pretini și cunoscuți.

Rămășițele pământesci ale defunctului în urma serviciului religios de 10 preoți, s'au pus spre odichnă eternă în cimiteriul comunei Costeni în 1/13 Aprilie. În țiuva aceasta întreg poporul, încredințat păstoririi sale, încungiură sicriul ce cuprindea în sine scumpele oseminte, spre a dovedi iubirea, la care repausatul a fost părtaș în viață, spre a amesteca lacrămile sale cu ale rudeniilor și spre a da ultima stimă neuitatului său păstoriu sufletesc, pe care-l răpi moartea atât de curēnd din mijlocul seu. Fie-țerina ușoară și memoria binecuvântată!

(Un recunoscătoriu.)

* (Paseri stricătoare), până acum ne mai cunoscute(?) în comuna Gioagiul de sus, au cules în earna trecută mugurii dela perseci verateci, vișini, pruni albi și pruni grăsi, așa încât pe sub respectivii pomi era înegrită zăpada de muguri aborați. Paserile, după cum spun locuitorii mai sus menționatei comune, sânt ceva mai mari, ca vrăbiile și de colorare roșie.

* (Bal a cărui rezultate le publicăm mai târziu). În Dej, ca în toți anii așa și în anul acesta, s'a arangiat un bal popular în folosul edificăndei biserici. Acesta au și avut loc în 20 Faur anul curent, în localitatea țeismăriei și dintre toate balurile de până aci au fost cel mai cercetat, prin umare și rezultatul bănesc a fost cel mai favorabil. O plăcere deosebită au cauzat creștinilor nostri participători la acest bal prezența alor patru inteligenți români din Deej și anume: a Dlor Ioan Velle protopopul gr. cat., Ioan Cipu concepișt financiar, Gavriil Manu jun. și Ioan Pop oficianți. Poporul nostru s'au bucurat vędēnd, că se află între inteligenții români din Deej unii, cari nu se rușinează a lua parte la intrunirile și petrecerile lui. Înainte în seara balului și după bal au încurs preste tot 130 fl. 96 cr. din cari subtragēndu-se spesele de 43 fl și 23 cr. au rămas venit curat 87 fl. 73 cr., cari s'au transpus Eptropiei parochiali, ca să-i dea spre fructificare.

Oferte marinimoace au încurs dela următorii domni afară de Deej și anume: Ilustritatea Sa Ioan Mețian Episcopul Aradului 16 fl., Spect. Domn Parteniu Cosma adv. în Sibiu 3 fl., Gavriil Lador paroch în Chineschi 2 fl. Ivan Buzura proprietariu în Mogogea 1 fl., Vasiliu Andreiu paroch în Gostilă 1 fl., Gavriil Buzura paroch în Gălgău 50 cr., Georgiu Cupșa paroch în Mogogea 50 cr., Teodor Cotuțu paroch în Diug 50 cr., Gavriil Slam notariu cercual în Mogogea 60 cr., ear din Deej dela următorii Domni români și neromâni: Gavriil Mann adv. 1 fl., Ioan Podoabă 20 cr., Petru Ancă 50 cr., D-na Victoria Chereșteșu 50 cr., Alesiu Bogdan 40 cr., Zajos Kálmán 20 cr., Kiș Iános 50 cr., Nitt Ferez 50 cr., Papp Jenő 50 cr., Tüzese Karácsoni 50 cr., Frații Bocsanczki 50 cr., Léner Iános 50 cr., Vas. Sándor 50 cr., Incze Kálmán 50 cr., Szabo Lajos 50 cr.,

Keul Iosef 1 fl., Magyari Ianos 1 fl., Vo. Gergel 1 fl. Frații Goroc 50 cr., apoi Domnii Thoemer Samuel, un anonim, Menyhard István, Seheirich Iános, Bányó Lucati, Gürtel, Hirsch Lipot, Ilosvay Lajos și Mezei Lajos câte 40 cr., Fenyő Lajos 60 cr., Lisch György și Blumenfeld N. câte 22 cr., au solvit peste prețul de intrare. Ioan Velle protă gr. cat 50 cr., Ioan Cip 50 cr., și Constantin Bodea 1 fl. 10 cr., marinimșilor contribuitori și participanților la balul nostru li se exprimă în numele poporului gr. or din Deej cea mai cordială mulțumită asigurându-i că ofertele D-lor vor fi folosite în scopul prefapt.

* (Banca Franciei.) Banca Franciei a fost întemeiată acum opt-deci și trei de ani.

Opt-deci și trei de ani și șapte săptămâni, căci la 20 Februarie 1800 creațiunea sa a fost de cretată.

Trei luni după formarea guvernului din 18 brumar (9 Noevre 1799) câți-va bancheri se într-uniră, încurajați de primul consul și susținuți de d. Crétet, consilier de stat foarte influent, care fu mai târziu guvernator al Băncii și ministru de interne.

Această asociațiune decise crearea unei bănci asemenea acelei a Angliei și constituî capitalul ei cu 30 milioane de franci, împărțiți în 30,000 acțiuni de câte 1,000 franci fie-care.

Guvernul consular încredință îndată acestui sta-

biliment, care luă numirea de Banca Franciei, compusul său curent și cumperă 5000 din acțiunile sale cu garanția casierilor generali.

Societatea fondatorilor și acționarilor este curioasă de cunoscut:

Mai întâiu Bonaparte, întâiu consul, care trebui să se imprumute pentru a îndeplini angagiamentul, Lucian, Iosef, Ludovic Bonaparte frații săi, ministrii, câțiva funcționari mai mult sau mai puțin cunoscuți și somitățile financiare, printre care vedem figurând: Fould, părintele lui Achil Fould, fost ministru de finanțe și ministru de stat sub cel din urmă imperiu; Fulchiron, om politic, primar și deputat al Lyonului sub guvernul din Iuliu; Mallet, fost șef al marelui case de bancă cu acest nume, Perreé, Claude Périer, tatăl lui Casimir Périer, celebrul ministru sub Ludovic Filip, bunul lui Casimir Périer, ministru de interne sub d. Thiers și străbunul dlui Casimir Périer, care a fost reales în departamentul din Aube, Perregana, senator sub primul imperiu.

Dela originea sa, Banca Franciei fu administrată de cinci-spre-dece regiști și trei censori numiți de cei două sute acționari mai influențatori.

Nu vom vorbi de diferitele faze, prin care a trecut acest stabiliment financiar, unic în lume. Dar ținem să menționăm un fapt episodic foarte intere-

sant, acela, care e privitor la o suspensiune de plăți și de operațiuni ale Băncii de Francia.

Acest fapt este istoric, Banca de Francia în cursul strălucitei sale cariere, a suspendat odată plățile sale.

Șiți la ce epocă? În 1814. Când cu intrarea armatelor aliate în Paris, d. Lafitte, financiarul atât de cunoscut, făcu să se astupe porțile pivnițelor, care conțineau rezerva metalică.

Emisiunea biletelor fu anulată; planșele, preșele clișeurile fură stricate, pentru ca inamicul să nu poată fabrica nici o valoare sub numele Băncii de Francia și ori-ce operațiune financiară fu amânată.

Loterie.

Mercurea 18 Aprilie n. 1883.

Sibiu: 2 45 81 87 40

Bursa de Viena și Pesta.

Din 17 Aprilie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	120.20	120.20
Renta de aur ung. de 4%	89.95	89.95
Renta ung. de hârtie	88.—	87.85
Imprumutul drumurilor de fer ung.	137.35	137.55
Strisuri fonciari ale institutului „Albina“		100.30
London (pe polița de trei luni)	119.65	119.60
Galbin	5.64	5.63
Napoleon	9.49	9.43
100 marce nemșeci	58.50	58.50

Nr. 40.

[399] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de Contabil, cu două oare ficse pe ți, la Biserica română ort. răs. dela sf. Nicolae din Brașov, se escrie concurs cu termin până la ultima lui Aprilie st. v.

Despre sistemul și modalitatea, după care este a se purta Contabilitatea, cu care este împreunat un salariu de 360 fl. v. a. pe an, se poate lua informațiune detaiată dela Epitropia parochială.

Brașov, 27 Martie 1883 st. v.

Comitetul parochial al Bisericei române ort. răsărit. dela sf. Nicolae.

Nr. 91

[403] 1—3

EDICT.

Georgiu Chialda de religiunea gr. orientală din Avrig Comitatul Sibiului părăsindu-și cu necredință pre legiuita sa soție Elena Chialdă născută Ranga tot din Avrig, fără de a se ști locul ubicațiunii lui, cu concesiunea Prea Veneratului Consistoriu archidieceșan din 27 Ianuarie 1883 și citează ca în termin de un an și o ți dela publicarea acestui edict, să se înfășoșeze la scaunul protopresbiteral al Avrigului ca formatrimonial de I. a instanță

căci la din contră se va decide, procesul ridicat în contră și fără de el. Avrig, 28 Martie, 1883.

Scaunul protopresbiteral gr. orientală al tractului Avrigului, ca for matrimonial de I. a instanță.

Nr. 87

[404] 1—3

EDICT.

Nicolae Hânsa de religiunea gr. orientală din Seliște comitatul Sibiului, carele de trei ani au părăsit cu necredință pre legiuita sa soție Maria Petru Dordea Nicolesă din Vale, de present domiciliată în Seliște, fără a a se ști ubicațiunea lui, se citează prin acesta, ca în termin de șese

luni dela prima publicare a acestui edict să se prezenteze înaintea subsemnatului formatrimonial, căci la din contră, și în absența lui se va decide procesul intentat contra-i de cătră soția lui.

Sibiu, 18 Martie, 1883.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Seliștei, ca formatrimonial de I. a instanță.

Un clavier

de 6 octave, renovat se dă în schimb pentru mijloace solide de traiu sau alte obiecte de preț. [402] 2

Adresa: Piano. Brad-Hunyad.

Banca generală de asigurare mutuală „Transilvania“ în Sibiu.

Comptul încheiat al secțiunii I-o pro 1882.

Venituri.	fl.	cr.	Eșiri.	fl.	cr.
Fondul de premii din anul 1881	3,812.35		Premii pentru reasigurare	27,918.30	
Premii după detragerea stornilor	65,818.15		Salare, spese, timbre, tipărituri, spese de călătorie, dare etc	19,035.57	
Tacse	5,491.66		Amortisare de mobilități	155.98	cr.
Reservă pentru daune ex 1881	202.80		Amortisare din spesele de întemeiere	1,030.46	cr.
Venituri diverse	99.93		Amortisare din pretensiuni dubioase	200.78	cr.
			Interese după obligațiunile fondului de întemeiere	3,425.—	
			Reservă de premii	6,213.07	
			Daune plătite		
			detragând partea reasigurată	14,836.90	
			Provisiuni	1,717.20	
			Reservă pentru daune pendente	325.16	
			Profit pro 1882	662.47	
				75,424.89	

Comptul încheiat al secțiunii II-o pro 1882.

Venituri.	fl.	cr.	Eșiri.	fl.	cr.
Fondul de premii din anul 1881	137,013.36		Sume asigurate plătite	29,577.04	cr.
Transportul premiilor	7,400.86		Reservă pentru casuri de moarte insinuate	4,920.—	
Premii după detragerea stornilor	76,879.40		Sume pentru zestre asigurate plătite	300.—	
Tacse după detragerea stornilor	2,522.55		Plătiri pentru tontine contra asigurate	235.—	
Casuri de moarte insinuate ex 1881	2,650.—		Premii de reasigurare	1,974.84	
Tacse de administrare dela tontine, arvune precludate etc.	1,413.36		Provisiuni de acuisițiune	424.97	cr.
Interese și venite dela casa proprie etc.	7,434.94		Amortisare din provisiunea capitalisată	3,990.75	
			Provisiuni de încasare	2,389.02	
			Salare, spese, timbre, tipărituri, dare, spese de călătorie etc.	22,457.82	
			Polițe rescumpărate	5,442.19	
			Premii rebonificate	246.42	
			Amortisare de mobilități	155.99	cr.
			Amortisare din spesele de întemeiere	1,030.46	
			Amortisare de pretensiuni dubioase	100.39	
			Perdere la cursul efectelor	236.50	
			Onorare medicale	1,850.58	
			Interese după obligațiunile fondului de întemeiere	3,429.—	
			Fondul de premii pro 1882	148,254.78	cr.
			Transport de premii pro 1883	7,451.02	
			Profit pro 1882	847.70	
				235,314.47	

Sibiu în 31 Decembre 1882.

Wilhelm Bruckner m. p.

Conturile de sus și bilanțul sau aflat în consonanță cu registrele respective.

Sibiu, în 30 Martie 1883.

Josif Schuster m. p.,
consilier de fin. în pensiune.

Comitetul de reviziune

Georg Mike m. p.,
director la direcțiunea fin.

Dr. A. Brote m. p.

Dr. Ioan Nemes m. p.,
advocat.

[405] 1—1